

ژاک دریدا درباب نام

-- ترجمه هادی شاهی --

-- با مقدمه امیرعلی نجومیان --

www.ketab.ir

بنگاه ترجمه و نشر
کتاب پارسه

سرشناسه: دریدا، ژاک، ۱۹۳۰ - ۲۰۰۴ / Derrida, Jacques

عنوان و نام پدیدآور: در باب نام/ ژاک دریدا/ ترجمه هادی شاهی

مشخصات نشر: تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه ۱۳۹۹

مشخصات ظاهری: ۱۸۸ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۳-۷۱۲-۶

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: کتاب حاضر از متن انگلیسی با عنوان "On the name, 1995" به فارسی برگردانده شده است.

موضوع: افلاطون، ۴۴۲۷ - ۴۳۴۷ ق. م. تیمائوس/ هیجان‌ها (فلسفه)/ نام‌ها/ شالوده‌شکنی

شناسه افزوده: شاهی، هادی، ۱۳۶۲ - مترجم

رده‌بندی کنگره: B۲۴۳۰

رده‌بندی دیویی: ۱۹۴

شماره کتابشناسی ملی: ۶۲۳۷۱۳۴

■ در باب نام

ترجمه هادی شاهی	ژاک دریدا
بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه	آماده‌سازی و تولید:
چاپ و صحافی: دالاهو	طراحی گرافیک: پرویز بیانی
نوبت و شمارگان: چاپ اول ۱۴۰۰، ۷۷۰ نسخه	

همه حقوق چاپ و نشر برای بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه محفوظ است.

هر گونه اقتباس از این اثر، منوط به دریافت اجازه کتبی از ناشر است.

بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان شهدای ژاندارمری شرقی، پلاک ۷۴.

طبقه سوم، تلفن، ۰۵ ۶۶۴۷۷۴

www.parsehbook.com / info@parsehbook.com

@ketabeparseh

فروشگاه: تهران، خیابان ولیعصر، روبروی دوراهی یوسف‌آباد، پلاک ۱۹۴۱

تلفن: ۸۸۹۱۸۹۴

فهرست

۹	پیش‌گفتار
۱۱	مقدمه
۲۱	مصائب
۶۹	حفظ / به‌جز نام
۱۳۱	خورا
۱۸۱	نمایه

پیش‌گفتار

داستان «نام» برای ژاک دریدا، همواره همراهِ داستانِ «ترجمه» است. ترجمه، به مثابه کنشی تفسیری، یگانگی «نام» را به خطر می‌اندازد و آن را به واژه‌ای عام تبدیل می‌کند. چنانکه والتر بنیامین می‌گوید، ترجمه دست به تخریب «زبان نخستین» می‌زند. اما به گمان دریدا، چنین از دست‌دادنی «نام» را نجات می‌دهد. دریدا در فصل «نجات نام» در کتاب حاضر به شرح این امر پرداخته است: با از دست دادن نام خداوند آن را «نجات» می‌دهیم. «خداشناسی سلبی» به مثابه «رخدادی زبان‌شناختی» همزمان درون و دربارهٔ زبان» باقی می‌ماند (۵۸). دلیل آنکه او خداشناسی سلبی را در آستانهٔ زبان دیده آن است که در خداشناسی سلبی، «خدا را می‌نامند، از او سخن می‌گویند، او را می‌گویند، با او سخن می‌گویند، می‌گذارند در ایشان سخن بگویند» اما در عین حال نام خدا را نفی می‌کنند. به گفتهٔ دریدا:

انگار لازم است نام را نجات داد و در عین حال هر چیزی را غیر از نام [نجات نام] نجات داد. انگار لازم بود نام را از دست بدهند تا حامل نام را نجات بدهند یا آنچه را بشر به واسطهٔ نام به سوی آن می‌رود. از دست دادن نام به معنای حمله و رشدن به آن، تخریب یا زخم وارد کردن به آن نیست. بلکه از دست دادن نام به معنای احترام کردن آن در نقش نام است. (همان)

ترجمه اگر بر آن باشد که نام خداوند را یگانگی ببخشد، کنشی است ناممکن. ترجمه تنها با تعدد بخشیدن به دلالت‌های نام خداوند می‌تواند آن را نجات بدهد. در میزگردی در مورد پرسش ترجمه و والتر بنیامین که با عنوان گوش دیگری منتشر شده است، دریدا از «قرارداد دوجانبه‌ای» میان «متن ترجمه» و «متن نخستین» در معنای عام سخن گفته است. «متن ترجمه» و «متن نخستین» نه تنها نیازمند یکدیگرند و زوال یکدیگر را به تعویق می‌اندازند بلکه به واسطه رابطه هم‌زیستار خویش به بقای زبان نیز کمک می‌کنند:

متن ترجمه زبان نخستین را گسترش می‌دهد و تکمیل می‌کند و این زبان تا زمانی که زنده است دستخوش رشد و تحول است. ترجمه مکمل زبان نخستین و همچنین زبان مقصد است. این فرآیند ایجاد تحول در زبان نخستین و ترجمه - همان قرارداد ترجمه‌ای است که میان متن نخستین و متن زبان مقصد نوشته شده است. در این قرارداد موضوع اساسی بازنمایی یا بیان نیست. بلکه این قرارداد همان منظور تنظیم شده است که علاوه بر بقای مجموعه، متن یا نویسنده، بقای زبان را نیز تضمین کند. (۱۲۲)

به نظر دریدا، ترجمه در بازگذاشتن متن به روی معنایها و دلالت‌های بعدی، کنشی است موعودگرایانه. تلاش دریدا پژوهش درباره سرآغاز زبان نیست بلکه توجه او بیشتر معطوف شیوه حرکت مدام زبان نخستین به قلمروهای تازه است. اما بنیامین موعودگراست زیرا ترجمه را آشتی‌دهنده زبان‌ها در آینده می‌داند و نیز برای زبان ذاتی نخستین که در گذشته وجود داشت دلنگ است. ترجمه «گذشته» را «زنده» می‌کند. تأکید موعودگرایانه دریدا در مقاله «برج‌های بابل»، بر «چیزی است که قرار است از راه برسد»: «زنده ماندن متن. اما به نظر او، ترجمه در حد «وعده» باقی می‌ماند. داستان ترجمه داستان «قلمروی» است همزمان «موعود و ممنوع؛ قلمرو آشتی و به تحقق پیوستن زبان‌ها». (۱۹۱)

ترجمه حاضر از اثری مهم و پیچیده، خود وعده‌ای برای آشتی میان دیدگاه‌های اندیشمندی ژرف‌نگر و پیش‌انگاشت‌های ما درباره «نام» و «ترجمه» است.

امیرعلی نجو میان

دانشگاه شهید بهشتی